

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Državni zbor.

Na Dunaji, 15. marca.

V današnji večerni seji pretresala je zbornica zakonoponarejanju živil. Slovenski poslanci stavili so dve zanimljivi interpelaciji: posl. dr. Gregorec je interpeliral naučnega ministra radi naredbe ravnateljstva Celjske gimnazije, da je smeti predlagati samo v nemškem jeziku pisane svedočebe siromašnosti; posl. grof Alfred Coronini pa je interpeliral ministra notranjih rečij radi pogostih protiaustrijskih demonstracij v Gorici.

Na dnevnem redu je jedino le poročilo kazenskega odseka o vladni predlogi gledé živil.

Posl. Neuber povdarja, da je to predloga, katere ni moči presojati niti z narodnega, niti s političnega, ampak samo s človeškega stališča. Ponarejanje živil je dandanes jako razširjeno in oškoduje zlasti siromašne sloje človeške družbe. Pojem o kaznivosti je prav pri tej stvari težko določiti. Govornik nasvetuje, da se sestavi posebna komisija, katere se naj bavi z vprašanji o ponarejanju živil in naj uredi nekak codex alimentarius.

Posl. dr. Roser se bavi s predmeti, kateri se najbolj ponarejajo in dokazuje, da vladni načrt ni takov, kakor bi moral biti, da pa ga je moči vsaj v nekaterih načelnih točkah premeniti ali popolniti. Vsekako pa je ta načrt dokaz, da se je tudi v nas začela vlada baviti s higijeničnimi vprašanji.

Posl. Muth sodi, da predloga ni izdelana dovolj skrbno, ker se ne ozira na nekatere važne stvari. Tako bi bilo želeto, da se v ta zakon uvrsté tudi primerne določbe o ponarejanju vina. Kazni, katere se tu določajo, je izdatno poostrižiti, zlasti za slučaj, da je ponarejeno živilo komu škodovalo na zdravju ali na življenju. Pošteni trgovci se nimajo bati šikan, na nepoštene pa se ni nikdar ozirati.

Posl. Götz priporoča, naj se ta zakon tako izvršuje, da se bo oviral promet s ponarejenimi živili, a ne tako, da bi oviral realno trgovino.

Ker je navzočnih le 23 poslancev, se razprava zaustavi.

Posl. dr. Gregorec in tovariši interpelirajo naučnega ministra radi naredbe ravnateljstva Celjske gimnazije, da je doprinašati samó v nemškem jeziku pisane svedočebe siromašnosti.

Posl. grof Alfred Coronini in tovariši interpelirajo ministra notranjih rečij radi protiaustrijskih demonstracij v Gorici.

Prihodnja seja jutri.

Na Dunaji, 16. marca.

Že dlje kakor deset let reševalo se je v prizadetih krogih vprašanje, ali bodi stavbenemu podjetniku dovoljeno, z lastnimi močmi izvrševati vsa pri stavbi potrebna dela, n. pr. tesarska, kamnoseška itd., ali pa naj se mora posluževati koncesijoniranih obrtnikov. To vprašanje se je danes rešilo, in sicer v posredovalnem zmišlu.

Posl. dr. Exner kot poročevalec predloži poročilo obrtnega odseka gledé prememb, katere je določila gospodska zbornica pri zakonskem načrtu o uredbi koncesijoniranih stavbenih obrtov. Gospodska zbornica je sklenila, da bodi stavbenim podjetnikom dovoljeno v manjših, neizvzetih krajih izvrševati sploh vsa potrebna dela z lastnimi močmi. V večjih ali izvzetih krajih morajo dotična dela izvrševati koncesijonirani obrtniki.

Posl. dr. Ebenhoch govori obširno o zgodovini tega paragrafa zakona. Tesarji, kamnoseki in vodnjakarji so po tem zakonu v neizvzetih krajih popolnoma odvisni od stavbenih podjetnikov. Zgradbe na deželi bi se vsled tega podražile, sploh bi imeli od tega zakona korist le veliki poljetniki, male podjetnike pa bi ta določba uničila.

Posl. Zehetmayr pritrdja predgovornikovim razlogom in se izreka zoper predlogo. Sedaj je že tako daleč prišlo, da mora kmet, ako potrebuje zidarja za kako majhno delo, naročiti ga pri zidarskem mojstru, a tudi plače mu ne sme odšteti, ampak jo mora poslati mojstru, bivajočemu časih več ur daleč. To je prosto šikaniranje prebivalstva.

Posl. Zallinger obžaluje, da se v gosposki zbornici ni oglasil noben zagovornik malih obrtovalcev. Končni smoter te predloge je uničenje tesarjev. Z ozirom na volitve se to ni izreklo jasno ali ta določba ne bo zadostno figovo peresce, s katerim se bo prikrija naklonjenost izvestnih krogov do malih obrtovalcev.

Vladni zastopnik Plappart ugovarja, da bi bil ta zakon v škodo malim obrtovalcem ter da ima

namen, neprimerno podpirati stavbene podjetnike na deželi. Sedaj imajo stavbeni podjetniki dosti večje pravice, kakor jih bodo imeli po tem zakonu; tesarjev novega stila sedaj niti še ni, ti se bodo šele organizirali, torej jih ni moči uničiti. Stavbe na deželi se vsled tega ne bodo podražile, ker združenje raznih stavbenih obrtov bo cene stavbam le znižalo, ne pa zvišalo.

Posl. Siegmund pravi, da je vladni zastopnik srečno zavrnil bajke posl. Ebenhocha, kateri je tako govoril, kakor da ima vlada namenu, s tem načrtom uničiti celo vrsto eksistencij. Reklo se je, da ta določba ne bo zadostno figovo peresce za levičarsko naklonjenost obrtnikom. Tudi konservativci še niso umerili plašča, da bi ž njim zadel Adama svoje obrtnoljubnosti. Konservativci niso doslej še čisto nič storili za male obrtnike, le to, kar so storili liberalci, obmetavajo z blatom.

Posl. Adamek očita vladnemu zastopniku, da si ni pridobil nikakih zaslug s tem zakonom. O tem paragrafu 2 se vedno tako govori, kakor da gre samo za monumentalne zgradbe, a tu gre samo za navadne obrtovalce, ne za umetnike.

Posl. grof Pininski izjavlja, da poljski klub ni unet za ta zakon. Največja hiba je pač ta, da ima obrtno zakonodajstvo v rokah državni zbor, ta pa ne pozna razmer in potreb posamnih dežel.

Generalni govornik contra posl. dr. Lueger opozarja levičarje, da bi kot centralisti ne smeli glasovati za premembo, kakor jo je določila gospodska zbornica, ker se sedaj priznava deželnim odborom neka ingerenca na to vprašanje. A tudi federalisti bi ne smeli glasovati za predlogo, ker je podlaga načrtu potvorjen federalizem. Po tem načrtu more celo mesto Dunaj priti mej kraje, kjer sme stavbeni podjetnik vsa dela opravljati z lastnimi silami. Deželni odbor dolenjavoavstrijski je sestavljen iz samih trdovratnih manchestrovcev in ti pokré: Stavbeni podjetniki so mi ljubši, ker glasujejo zame, tesarji pa so sumna družba, ki glasujejo celó za protisemite. Govornik polemizira na to z vladnim zastopnikom in dokazuje, da bodo stavbeni podjetniki vsa dela izdatno podražili. Levičarji so najbolj reakcionarna stranka; to je samo združitev za gotovo izvolitev njenih članov. Govornik nasvetuje, naj se prememba gospodske zbornice zavrže.

LISTEK.

Renata.

(Souvenir. — Spisal Ivan Metov.)

Tedaj pa položi paletu s čopiči na bližnjo mizico, nasloni se v fauteuil in zrè nekaj časa v sliko.

„Kakó Vam ugaja?“

Prav dobro, le voda tu pod mlinskim kolesom se mi zdi premalo spenjena, odgovorim ji, pogledjte s kake višine pada — potem pa upor težkega kolesa!

„Prav imate,“ de mi ter se obrne z obrazom proti meni, ki sem stal za njo. Jako težko se mi je bilo zdrževati, da je nisem poljubil na gladko mramorjevo čelo ali na roznata usteca, toda poznal sem jo! —

„In ta vrba?“ nadaljuje ona.

No, preveč trdno stoji!

„Vam pa tudi nobena reč ne ugaja! Vi ste kritik — sitnež, radi malega nedostatka prekolnete vso sliko, vso opero in — —“

Nimam li prav? Če je že vse drugo dobro, recimo dovršeno, zakaj bi to popolnost kazila tudi še tako mala hibica.

Potolažil sem jo.

„Torej menite, da je ta slika dobra?“

Prav krasna, razven —

„Vode in vrbe! vse to popravim takoj!“

Na to sede zopet pred sliko. Toda v tem trenutku pripodé se mej zlatožareče majevo solnce in širno stostolpo Prago črni oblaki — kar nakrát se je stemnilo.

„Oh, to me jezi ta tema, zdaj ne morem več slikati!“

Jaz sedel sem tačas že pri glasovirju in igral baš nekaj ctožnih akordov.

„Pustite me, bom jaz igrala!“

O prosim, prosim! Vedel sem, da ima danes zopet svoje muhe. —

„Ali naj raji kaj pojem?“ vpraša me, ker me z nekaterimi Dvočakovimi plesi ni mogla pripraviti k dobri volji.

Ti imaš muhe, naj jih imam pa še jaz, mislim si ter gledam pri oknu na živahno drvenje po Naplavnih ulicah.

Srčno rad bi slišal ono:

Na podolje slednji dan
Deva blede seda
In obupno na raván,
Na stezico gléda itd.

„Te ne maram peti! Zakaj pa ravno to?“

Ker se mi najbolj mili, ker je takó lepó visoka in bi jaz prav rad slišal Vaš a, zadnjič ga še niste mogli peti, ponesrečil se Vam je, danes ga bode menda lahko premagali.

„Takrat sem bila hripava, sploh se mi pa še nikdar ni kak glas ponesrečil!“

Storite mi torej to ljubav!

„Nečem!“

Tudi dobro.

Zopet sem gledal skozi okno na široko, leno Veltavo. Parniki so pristajali, odpluli po vodi navzgor, čolni so švigali mej njimi in pred njimi. V dolgih odmorih peljali so se plovi lesa po vodi doli in zdrsnili čez nizke jezove. Občudoval sem spretnost brodarjev, le dvakrat sunil je z dolgim veslom in brod je plaval naravnost proti sredini jeza, kjer so pustili tesarji vodi prosto pot.

Počasi se ozrem h klavirju. Renata stoji pri

vrlo nesili pri svojem požrtvovalnem delu. Na lice mesta sta pribitela tudi župan Cerkljski g. Žitnik in podžupan g. Milavec, katera sta pomagala kolikor sta vedela in znala. Vsa čast jima! V največji nevarnosti je bila hiša g. Jurija Medena, v kateri stanuje trgovec g. Strgulc; pa tudi gostilničar g. Vidriha je pretela velika nevarnost. Največjo škodo trpi g. Matija Meden, kateremu je zgorelo več strauskih zgradb in vse seno, vendar mu je hiša ostala. To je še dobro, da je bil mož zavarovan. Ob 1. po polnoči bila je vsaka daljnja nevarnost pri kraju. —

Kakó je nastal ogenj, ni znano, najbrže pa po neprevidnosti. Pametni ljudje so že davno slutili, da se utegne pripetiti taka nesreča; lesena banta sredi lepih drugih hiš jih je bôdila v oči. Krušec, ki je bil že prej velik siromak in telesno pohabljen, izgubil je vsled tega požara vse svoje imetje; kajti zgorel mu je ves borni živež in obleka, katero je imel. Le stežka je še rešil golo življenje svojima dvema nedoraslima hčerkama. Zdaj so ubogi ljudje na cesti, kakor tudi prebivalci sosednje hiše, ki je pogorela do golih zidov. Ob tej priliki smo Begunčji tudi bridko izkusili, kaj se pravi, če v vasi gori, a je veliko pomanjkanje vode. „Vodé, vodé!“ vpili so gasilci; a kje jo dobiti, ko so vodnjaki prazni, in še teh je malo! K potoku Cerkljska pa tekati po njo, je silno zamudno in težavno delo, zakaj preide pol ure, predno je od tam pripelješ polni sodec. Kako živo nam je potreba vodovoda, je ta požar uveril vsacega navzočnika. Zatorej vi merodajni faktorji, skrbite, da se brez odloga prične delati vodovod! Vsaka zamuda v tem obziru bi bila naglavni greh!

Domače stvari.

— (Slovenska predstava.) Predzadnja predstava letošnje slovenske gledališke sezone bode v nedeljo dne 19. t. m. V operi „Cavalleria rusticana“ nastopi drugič in zadnjič gospica Mařenka Volnerova iz Plzna, ki je včeraj dosegla tako lep vspeh v ulogi Santuzze. Poleg opere predstavljala se bode veseloigra v jednom dejanji „Starinarica“. Začetek predstavi je izjemoma ob 7. uri zvečer.

— (Slovensko gledališče.) Pri sinočni reprizi interesantne „Cavallerie rusticané“, pri kateri je nastopila kot gost gospodična Mařenka Volnerova, član češke opere v Plznu, je bilo gledališče popolnoma razprodano. O Mascagnijevi operi smo že o svojem času obširneje govorili, danes nas zanima samo odlični češki gost. Gosp. Volnerova, impozantna, razkošnolepa Santuzza, je bila koj pri nastopu burno pozdravljena, a h koncu je bilo ploskanje in odobravanje uprav frenetično. Prvi prizori, v katerih ima Santuzza peti, niso hvaležni, a kmalu potem, v velikih, skoro vrstečih se prizorih, v katerih poje romanco in dva dueta, pokazala je gosposničina Volnerova svoje izredne umetniške sposobnosti, svoj glas in svoj igralski talent, ter si hipoma pridobila splošne simpatije. Kakor vsa nje vnajnost, tako je tudi nje glas impozantno močan in zvenel. Pela je izrazovito, strastno in fino nuančirano, kakor je primerno ulogi; pri recitativnih odstavkih pokazala je veliko rutino in nepravilno inteligentnost in utis bi bil popoln in velečasten, da ga ni kazilo močno tremoliranje glasu, zlasti kadar je pela forte in pa pregloboka, ne vedno čista intonacija. Morda pa je to prouzročila razburjenost in utrujenost od dolgega potovanja. — Gosp. Daneševa je bila izborna Lola, g. Pavšek je pel partijo Turridua jako dobro, muzikalno pravilno in premišljeno, seve da še nima gledališke rutine, gosp. Nigrinova pa je bila kot Lucija prav dobra. G. Fedyczkowskemu bi priporočali, prvič, naj se ravna po taktu — v njegovem duetu se je ta hiba močno zapazila — drugič, naj svojega glasu ne npenja preveč. To ni niti lepo, niti umetniško, niti primerno ulogi — če tudi impouira galeriji. Zbor je v obče vrlo pel, samo pri cerkvenem zboru in pa pri zboru z Alfijom ni bilo vse tako v redu, kakor pri premijeri. To isto bi se moglo reči tudi gledé uprizoritve. — Pred opero igrala se je znana Štolbina veseloigra v jednom dejanju „Bratranec“. Gledé te predstave pač ne moremo zamolčati svoje globoke indignacije, da se baš tak večer zlorablja za nesrečne eksperimente z novimi, vseskozi nezrelimi močmi in se na tak neopravičljiv način diskredituje slovenska dramatika pred

onim delom občinstva, kateri sploh le Mascagnijeva opera privabi v slovensko gledališče. V tem pogledu je bilo povsem nepotrebno poverjenje glavne uloge vseskozi nedovršeni novinki velika netaktnost (žal, da ne moremo rabiti milejega izraza!) dotičnih faktorjev že gledé na odličnega gosta in mi v interesu ugleda slovenskega gledališča še jedenkrat svarimo pred takimi prečudnimi — eksperimenti. Prav lahko bi nam bila režija koncem sezone, ki je pokazala sicer toliko lepega napredovanja, prihranila tako mučen prizor, kakeršen smo doživeli sinoči.

— („Stabat Mater“ — koncert.) „Glasbena Matica“ v Ljubljani priredi v petek 24. sušca in v ponedeljek 27. sušca 1893. leta v redutni dvorani koncert pod vodstvom gospoda M. Hubada. Vspored: Anton Dvořákova „Stabat Mater“, za soli, zbor in orkester, op. 58. — I. Kvartet in zbor: „Stabat Mater“. II. Kvartet: „Quis est homo“. III. Zbor: „Eia Mater“. IV. Bassolo in zbor: „Fac, ut ardeat“. V. Zbor: „Tui nati“. VI. Tenorsolo in zbor: „Fac me vere“. VII. Zbor: „Virgo virginum“. VIII. Duet za sopran in tenor: „Fac, ut portem“. IX. Altsolo: „Inflammatum“. X. Kvartet in zbor: „Quando corpus“. — Sodelujejo: gđ. Lujiza Daneševa (sopran), gđ. Franja Vrhunčeva (alt), gosp. Anton Razinger (tenor), gosp. Marcel Fedyczkowski (bas); pevski zbor „Glasbene Matice“; oddetek šolskih zborov „Glasbene Matice“; vojaška godba c. in kr. pešpolka št. 17. Vseh izvršujočih bode nad 170, med temi 130 pevcev in pevk! — Cene prostorom za vsak koncert: Cercle à 3 gld., sedeži prve vrste à 2 gld., sedeži druge vrste à 1 gld., sedeži na galeriji à 1 gld. 50 kr., vstopnice à 60 kr., dijaške in garnizijske vstopnice à 30 kr. — Sedeži in vstopnice se dobivajo za oba koncerta pri knjigotržcu gosp. A. Zagorjanu na Kongresnem trgu št. 7, in na večer koncertov pri blagajnici. — Besede, latinske in slovenske, z muzikaliskimi motivi in z obširnimi zgodovinskimi podatki o skladatelju in o skladbi se dobivajo po 10 kr. istotam. — Začetek obakrat točno ob 8. uri zvečer.

— (Iz c. kr. mestnega šolskega sveta.) O seji c. kr. mestnega šolskega sveta Ljubljanskega z dne 18. februarja letos smo prejeli nastopno poročilo: Zapisnikar je poročal o došlih kurencijah od zadnje seje sem in povedal, kako so bile rešene. Potem je prišlo na vrsto več prošenj za oproščenje od plačevanja ukovine in za izpust iz vsakdanje šole. Neka prošnja za dovolitev poučne podpore pojdi s priporočilom na občinski svet. Podrobne učne črteže, katere so predložila vodstva mestnih dekliških ljudskih šol na mestnega šolskega sveta poziv gledé jednotne uredbe pouka v ženskih ročnih delih, je najprej izročiti kompetentni strokovni učiteljici, da jih oceni, potem pa jih predložiti posebnemu v ta namen sestavljenemu odseku, ki jih presodi in o njih stavi svoje nasvete. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Frana Levca o nadzorovanji gospodinjске šole pri nunah se je vzelo na znanje. Prošnja za podelitev novčne podpore in pa prošnja za podaljšanje dopusta povodom boleznj podeljenega je predložiti z dotičnimi nasveti deželnemu šolskemu svetu. Gledé prestopa učencev in učenk z jedne šole na drugo mej šolskim letom se je ustanovičilo posebno določilo, katero bodi v prihodnje pravec vseh javnih ljudskih šol Ljubljanskih.

— (Železnični most) čez Gruberjev kanal začel se bode graditi tik klavnice že prihodnji teden; monterji, kateri so včeraj prišli, pričeli so danes z predpripravami. Kakor se govori, bode ta železnični most baje v 10 tednih do malega gotov.

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 5. do 11. marca. Novorojencev je bilo 20 (= 33.5‰). Umrlih 23 (= 38.5‰). Mej njimi za škarlatico 1, za jetiko 7, za vnetjem sopilnih organov 1, vsled starostne oslabelosti 2, vsled samomora 1, za različnimi boleznimi 11; mej njimi je bilo tujcev 5 (= 21.7‰), iz zavodov 9 (= 39.2‰); za infekcijoznimi boleznimi in to za škarlatico sta oboleli 2 osobi.

— (Dolenjski železnici.) Za zgradbo Dolenjskih železnic ustanovile so se prioritete v znesku sedem milijonov goldinarjev. Kranjska hranilnica prevzela je šest milijonov, sedmi milijon pa se za zdaj še ne bode oddal. Nižjeavstrijska eskomptna banka bode spravila del tega novega posojila v promet, da tako pride ta papir na denarni trg.

— (Nemška omika.) Lepi kip sv. Antona na Šmarni gori je nova priča nemške omike. Sv. Antonu na čelo zapisala je cenjeno svoje ime neka „Pepi Hofmann“, na licih pa sta se dva druga Hofmanna ovekovečila. Ker stoji kip za ograjo, imeli so ti vrli Hofmanni precéj dela, predno so omenjene svedoke svoje ljubezni za umetnost zarisali sv. Antonu v obraz. Ljudje na Šmarni gori poznajo morda te Hofmanna; ako jih zopet vidijo, bi kazalo, da jih malo manere naučé.

— (Posojilnica v Šoštanji) ima svoj občni zbor v nedeljo dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne. Ako bi pri prvem zborovanji ne bilo dovoljno število članov navzočih, skliče se takoj drugo zborovanje ob 4. uri. Ta zbor je sklepčen ne gledé na število navzočih članov.

— (Občinske volitve v Trstu.) Včerajšnji uradni list Tržaški prijavlja Najvišjo odločbo z dne 8. t. m., s katero se dne 29. septembra zausstavljenno zasedanje deželnega zbora Tržaškega deklarira kot zaključeno. Ker sta deželni zbor in občinski svet jedna in ista korporacija in ker poteče v treh mesecih doba, za katero je voljen občinski svet, je bilo to potrebno, da se omogočijo nove občinske oziroma deželnozborske volitve. Četrtilvolilski razred voli najbrž dne 8. maja.

— (Iredentovska neramnost.) V Trstu je kolesarski klub „Veloce Club Tergeste“. Povprašal je pismeno za nekatere stvari prvi hrvatski biciklistički klub v Zagrebu. Dopis bil je italijanski, na kar je hrvatski klub odgovoril prijazno, naravno v svojem jeziku. Kaj store omikaoi Lahoni? Akopram je v omenjenem Tržaškem klubu več Dalmatincev, ki prav dobro umejo hrvatski, in bi jih že navadna uljudnost vezala, da so hvaležni za prijazen odgovor, vrnili so iredentovski junaki pismo, iz katerega so pa brzkone porabili informacije. Utemeljili so to svoje žaljivo in demonstrativno dejanje z neslano opazko, da je hrvatski jezik v Trstu in v okolici „popolnoma tuj“ (totalmente straniero). Bi li ne bili smeli s stokrat večjo pravico Zagrebčani reči to o italijanskem jeziku dopisa? Ali so pa morda prijaznost zahtevajoči iredentari mislili, da je občevalni jezik v Zagrebu italijanski? Omenili smo ta slučaj, ker je prejasna ilustracija lahonske arogance in žalosten dokaz, kako nedostaje navadne omike onim, ki se tako radi ponašajo s svojo „avita cultura“.

— (Banket na čast biskupu Strossmayerju.) Da se zedinjenje hrvatskih dveh opozicijonelnih strank, ki se je tako sijajno manifestiralo na nedeljskem komersu, še bolj ustanovi, odločil je odbor meščanov, da se s slovesnim banketom proslavi imendan biskupa Strossmayerja na sv. Jožefa dan in dr. Starčeviča na sv. Antona dan. Strossmayerjev banket bode v nedeljo, dne 19. t. m. v streljani ob 1. uri popoldne.

Danes „Jour-fixe“.

Razne vesti.

* (Stoletnica rojstva Jožefa Ressler) izumitelja parobrodnega vijaka bode se praznovala — kakor smo že omenili — na Dunaji dne 29. junija. Odbor, ki se je sestavil v to svrhu, izdal bode pred vsem drugim slavnostni spis o izumitelju in njegovi epohalni iznajdbi.

* (Verdijev „Falstaff“ na Dunaji.) Vodstvo Dunajske dvorne opere se dogovarja z imprezo Milanskega gledališča „della Scala“, da bi družba tega gledališča dala na Dunaji štiri predstave najnovejše Verdijeve opere „Falstaff“. Te predstave bi se vršile v drugi polovici meseca maja.

* (Nova iznajdba v litografiji.) V Ameriki iznašel je nek Albert Grignard način, po katerem se da tiskati podoba s 15 do 18 barvami, ne da bi se več nego jedenkrat, ali k večjem dva ali trikrat dejala v stroj. Dozdaj morala se je tiskati vsaka barva posebej. Konsorcij v Novem Jorku kupil je baje patent nove iznajdbe za jeden milijon dolarjev.

* (Na železniškem stroji zgorel) je, takorekoč, mej postajama Steinach in Oeblarn strojevodja Mat. Sorger iz Št. Vida na Koroškem. Mej vožnjo unela se mu je od olja premočena obleka. Akopram je takoj ustavil, skočil s stroja ter se valjal po snegu, opeknel se je tako hudo da bode težko okreval.

* (Grozno zločinstvo.) V Salmdorfu poleg Monakovega napadli so neznan lopovi okolu polnoči neko rodbino, mati in tri hčere, od 13 do 20 let stare, ter jih ubili in oropali, potem pa zažgali hišo na štirih voglih. Ognjegasci našli so teško ranjene žrtve zločina še žive, a vse so umrle v nekaterih urah. Morilcem še niso prišli na sled.

Po kratki polemiki poslancev grof Pininski, dr. Lueger in dr. Heilsberg priporoča v daljšem govoru posl. dr. Exner predlogo in zbornica jo vzprejme z majhno večino glasov.

Prihodnja seja jutri.

Govor poslanca V. Spinčića

v 213. seji državnega zbora dne 3. marca 1893.
Konec.)

Gledé Lloyda mi je še nekaj povedati. Dobil sem več pismenih pritožeb, in mogel bi marsikaj omeniti, a omejiti se hočem na jedno samo reč, na to namreč, o kateri je včeraj govoril gospod trgovinski minister, odgovarjaje na nekatere interpelacije.

Govoril je namreč o dohodkih in o troških in potrdil je, da znašajo manjši dohodki, torej deficit leta 1892 v primeri z letom 1891 — 311 606 gid. in to vzhic nekaterim, v tem letu pojavivšim se, ugodnim okolnostim, katerim je prištevali kolero v Hamburgu, vsled katere je bilo v Trstu dokaj več izvoza in uvoza. Minister pa je dalje rekel, da pri presojanju Lloydivih razmer ni samo upoštevati dohodkov, ampak tudi prihranke, kateri so se zlasti v arsenalu naredili. (Čujte! mej somišljeniki.)

Gospoda moja! Bojim se, da so se ti prihranki napravili večinoma pri delavcih in sicer pri najsiromašnejših (Čujte! mej somišljeniki.) da se je pa pri drugih strokah uprave le bore malo prištedilo. Pisalo se mi je, da je bilo zadnji čas nad 350 delavcev odpuščenih in sicer delavcev, ki so po 10, 20, 30 in tudi 40 let tam delovali (Čujte! mej somišljeniki.) in kateri so še sedaj sposobni za delo. Samo nekaterim teh delavcev, menda tridesetim, dovolila se je za dobo jednega leta pokojnina po osem goldinarjev na mesec. (Čujte! Čujte!)

Po preteku leta smejo torej lakote umreti, kakor vsi drugi, ki so toliko let delovali in tudi za jedno leto nimajo nikake pomoči. (Čujte! Čujte! — Posl. dr. Lueger: In Lloyd dobiva subvencijo!)

Ti ljudje niso za nobeno drugo delo sposobni in ga sploh ne morejo dobiti — poginiti jim je torej na ulici. (Čujte! Čujte!)

Ne pravim, da naj ostanejo delavci v službi, ako ni dela, če pa je to res, kar se mi je pisalo, potem je odpust teh ljudi samo grajati.

Če sem dobro poučen, naročila je zadnji čas ta družba tri parnike: „Marija Valerija“, „Gizela“ in „Vindobona“ in sicer prva dva na Angleskem (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.) tretji pa na Pruskem. (Ponovljeni živahni klici: Čujte! Čujte!) Ali ni moči teh ladij napraviti v Lloydivem arsenalu v Trstu? (Posl. dr. Vašaty: Lepo napredujemo!) V tem slučaju bi ne bilo treba delavcev odpustiti. (Odobranje mej somišljeniki.) Ali je prav, da se podpirajo inozemci, domačini pa pehajo na ulico? (Odobranje mej somišljeniki.)

Se nekaj bom omenil. Poslal se mi je dolg zapisnik imen in reklo se mi je, da so tisti delavci, ki so še ostali v delu, rodom Italijani, to je, da so iz italijanskega kraljestva. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.)

Ti ljudje, — mej katerimi je jeden, ki niti avstrijski državljan ni, ker je pred nekaj leti šel v Italijo k vojaškemu vajam — ostali so v službi, domačini pa so bili odpuščeni.

To je vender malo preveč! Naši ribiči nimajo tistih pravic, kakor italijanski, naše vinarstvo se italijanskim vinom na ljubav uničuje, (Odobranje mej somišljeniki.) sedaj pa se odpuščajo še naši ljudje iz službe, podaniki druge države pa ostanejo. (Posl. dr. Brzard: Hrvati so po Stremayru tuji v Avstriji. — Posl. dr. Vašaty: Vse, kar je slovansko, je tuje!)

Gledé železniških prog v Istri izrekel bi rad dve želji. Progo mej Hrpelje-Kozina in Jurdanom

ali progo Matulje-Opatija priporočam naklonjenosti trgovinskega ministerstva. Ta proga bi bila potrebna in jako koristna ondodnemu ubožnemu in državi vedno zvestemu prebivalstvu. Ta proga bi pa bila tudi trgovinske in strateške važnosti, ker bi si bila po njej mesta Trst, Pulj in Reka za poldrugo uro bližja. Namestu po ovinkih čez Divačo, Št. Peter i. t. d. moči bi bilo pot prikrajšati za poldrago, morda celo za dve uri. Takisto priporočam naklonjenosti visokega trgovinskega ministerstva lokalno železniško progo Trst-Poreč in sicer z normalnim tirom. Omeniti pa moram, da bi bilo posebej ozirati se na tiste dele dežele, ki nimajo še nobene zveze — rekel bi — s svetom; zlasti bi bilo ozirati se na občine Dolina, Dekani, Pomjan, a tudi na Koper, potem na Buje, Oprtlje, Motovun, Vižinado in Višnjaj; in konečno omejim se, da bi morala biti ta proga nekeje v zvezi s progo, ki že obstoji v Istri, najbolje pri Kanfanaru.

Končno naj še gledé Goriškega nekaj omenim. Predložila se nam je vladna predloga št. 609 orilog o zgradbi lokalne železnice Tržič-Ronki-Čerwinjan.

S tem se skrbi za južozapadni del Goriške, za takozvani Furlanski del; nihče bi temu ne ugovarjal, da to ne škodi drugim delom provincije, posebej glavnemu mestu Gorici in če bi se ob jednem skrbelo tudi za druge dele te kronovine. Na celnem severnem in vzhodnem delu Goriške ni niti za prst dolge železniške proge. Ne morem zamolčati, da na jugozapadu dežele stanujejo Furlani ali če hočete Italijani, dočim na severu, v večjem delu dežele, prebivajo Slovenci. Nehote se mi vsiljuje misel, da se vedno le skrbi za druge narode, nikakor pa ne za Slovence in Hrvate. (Posl. Biankini: Kakor po navadi.) Kakor sem slišal in čital, rekel je pri dotičnih obravnava v železniškem odseku visokočastiti gospod poslanec Kaftan, da bi mogel za progo Tržič-Ronki-Čerwinjan glasovati le če bi se skrbelo za zvezo Gorice s to progo in za posebej progo iz Logatca skozi Vipavsko dolino do Gorice — temu popolnoma pritrjam.

Tudi gospod vladni zastopnik je obljubil, da bo vlada ugodila tej želji in upam, da to ne ostane samo prazna obljuba. Končujé izrekam nadejo, da pride kmalu čas, ko ne bodo samo jugozapadni in iztočni del, ampak tudi severni del te provincije, ki je največji, vsa Soška dolina imeli svojo železnico. (Odobranje mej somišljeniki.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 17. marca.

Doktor Smolka.

Govorica, da je predsednik državnemu zboru dr. Smolka že podal svojo ostavko in da se vrše sedaj še pogajanja radi njegovega naslednika, ni doslovno resnična. Res je, da se misli odpovedati dr. Smolka in res je tudi, da se dogovarja z vlado o formalni strani odstopa in o eventualni dotaciji, katere se je stari gospod doslej trdovratno branil, a definitivno se bo dr. Smolka odločil šele malo dni pred koncem sedanjega državnoborskega zasedanja. Volitev novega predsednika se bo torej brezdvomno vršila šele na jesen in so vse dotične kombinacije za sedaj brez pomena, akotudi niso popolnoma nesnovane.

Češka tirjatev

„Národní Listy“ prinašajo velezanimljiv članek, naslovljen „Chceme svůj nejvyšší soud pro země koruny české v Praze“, v katerem pravijo, da je vsled nečuvenga razžaljenja, storjenega českemu narodu po Stremayrovih ordonancah, ta narod izgubil doseganje potpežljivost. Sedaj vidi znova, da je pogoj narodni eksistenci to, da se narod sam

bolj hladno in bobnam z desnico po steklu opt z levico na hrbtu bližnjega stola. — Slišal sem pač nekaj škripati po mehkih preprogah: nakrat pa začutim na levici nekaj hladnega, ozrem se, Renata mi je pritislila s čopičem veliko živorudečo piko na roko.

„Tu imate, sitnež!“

Renata?! — — —

Rad sem jo imel, iskreno sem jo ljubil. Službo sem imel že takrat prav dobro in tudi nekaj lastnega imetja — a bal sem se je! Hotela je vedno, da jo hvališ in kako! Na čisto navaden plitev poklon zahvalila se ti je z besedo: „Gospod, poklonov ne ljubim!“ — Od tistega dne sem skušal pozabiti jo, zahajal sem bolj po redkoma tje, — saj je bila takó trmasta! — — —

Bilo je kake tri tedne potem. Pred Lehmanovo izložbo na Ferdinandovi cesti obstajali so ljudje. Občudovali so neko sliko — mlin — pod jezom ona vrba, ki se komaj še upira valovom, nje tanke koreninice plavajo po spenjeni vodi, kot brada povodnikova, ravno tako kakor sem želel jaz! V kotu pa stoji ime Renata!

Kako sem dospel do nje, ne vem. Čestitam ji in pijau njene sreče odkrijem ji srce. —

upravlja, da si sam kroji svojo pravico in si sam dela zakone. — Po veljavnih pogodbah z dinastijo in po prisegab, katere so storili češki kralji, ima narod češki pravico, to tirjati. Članek se konča s pozivom, kateri naj več ne umolkne: Ne trpimo dalje poniževanj, katerim smo izpostavljeni, zahtevajmo lastno najvišje sodišče za dežele krone češke.

Prememba v ministerstvu.

Zadnji čas je bilo večkrat čitati, da se misli moravski namestnik vitez Loebel umakniti s svojega mesta in da pride na to važno mesto dosedanji trgovinski minister markí Bacqueiem. Dunajski poročevalec „Politike“, ki je navadno dobro poučen, potrjuje vest v kolikor se dostaje namestnika Loebela, preraka jo pa gledé ministra Bacquehema. O trgovinskem ministru se je že pred več meseci govorilo, da bi rad odložil svoj portfelj in to je tudi sedaj še res, le grof Taaffa se odločno upira Bacquehemovi želji, dobro vedoč, da v sedanjih razmerah nikakor ne kaže eksperimentirati.

Vnanje države.

Razkralj Milan.

Razkralj Milan ostavlja Pariško svojo palačo in se naseli v nekem hotelu. Ker se zdaj tudi politični krogi zanj nekoliko bolj zanimajo, kakor prej, ko se še ni porazumel s kraljico Natalijo, je umevno, da se je po raznih malekosti sodilo, da se razkralj Milan misli povrniti v Srbijo. Milan je v posebnem listu, pisanem Pariškemu „Tempsu“ odločno protestiral zoper to insinuvacijo, češ, da je njegova politična karjera končana, odkar je postal Aleksander srbskim kraljem, in da on — Milan — ni nič in neče nič biti.

Nemški državni zbor.

Javno mnenje in politični krogi na Nemškem se bavijo sedaj samo z eventualnostjo, da razpusti vlada uporni državni zbor. Tisti krogi, kateri so v zvezi z nemškim zaveznim svetom in z državnim kancelarjem Caprivijem, se posebno trudijo, razširiti mnenje, da se je vlada že odločila za razpust. Kancelar sam ni odločen gledé razpusta, ampak le zavezni svet, ta pa menda ni posebno unet za ta nasvet, zlasti bavarski zastopniki se protivijo, ker nečejo komplicirati državnoborskih in deželnozbornskih volitev. Sicer pa sedaj še ni čas razpravljati o tej eventualnosti, kajti vojaška predloga mora še priti v komisiji v drugo čitanje in potem šele v plenum, in ako jo zbornica odkloni, potem šele bi mogel državni kancelar nasvetovati razpust. Do tega pa pred mesecem majem gotovo ne pride.

Dopisi.

Iz Begunj pri Cerknici, 15. marca. [Izv. dop.]

(Ogenj; pomanjkanje vode; potreba vodovoda). Predvčerajšnjim ob 9. uri zvečer je začela biti plat zvona ter tožno oznanjevala, da gori. In res, unela se je bila lesena hišica „Kruščeva“, ki leži malo ne sredi vasi. Ker je pihljala precej močna sapa, frčale so iskre daleč na okrog, da! nekatere celo do 10 minut oddaljene vasi Selšček. Ljudje so sicer kmalu pritekli na pomoč; a kaj posebno uspešno niso mogli pomagati, ker je nedostajalo vode. Še le ko sta došli ognjegasni društvi iz Cerknice in iz Dolenje vasi ter so nekaterniki pridno vozili vodo iz potoka Cerkniščica, ki teče pod vasjo, mogel se je ogenj omejiti. Vender sta pogoreli dve hišici, dva hleva, dva kozolca in 1 skedenj. Živinče ni zgorelo nobeno, le neko kravo je najbrže dim zadušil. Da ni bilo hujše nesreče, zahvaliti imamo v prvi vrsti vrle ognjegasce Cerkniške in Dolenjevaske, ki so se res

Boš li še huda, če bom sedaj tvoja dela kritikoval?

„Nikdar več!“

Ali se boš še jezila, če ti rečem, da ne moreš peti visokega a?

„Ne bom se jezila, ljubi moj!“

Prav, saj imaš preljubezljiv mezzosopran! Renata, ti si v pravem pomenu besede Renata — vsa si prerोजना! —

„Vidiš, prijatelj, takó sem se ženil jaz. Prav veselilo me je, da si me posetil, jutri naji pa počastiš pri obedu, kaj ne, in prepričaš se, da je Renata izborna kuharica, pridna gospodinja in — umetnica! Sedaj pa pojdimo v spodnji razstavni park, fontaine lumineuse mora vsak čas zablesteti v krasnih bojah.“ —

Dvignili smo se. Potoma poljubi moj prijatelj svojo soprogo prav iskreno, — pa saj je bil že somrak. —

Ko je čez nekaj dni vlak zažvižgal in se začel premikati z menoj proti jugu, mahala sta mi prijatelj Prokop in njegova soproga Renata z robci v pozdrav — jaz pa sem ju zavidal za tako milo srečo.

težki zavesi ob oknu in izpod njenih dolgih, gostih trepalnic blesti debela solza.

Skoro mi je bilo hudó, da sem jo žalil, kajti precej truda me stane, upirati se ženskim solzam.

Hitro se obrnem zopet proti oknu. Čez Palackega most mimo Libuše, držeče roko nad svojimi proroškimi očmi, hiteli so ljudje. Stražniki so imeli dovolj posla s pobiranjem mostnaine.

Rad bi vedel, kaj sem Vam zdaj storil, rečem na tó.

Tiho. — — Slišal sem, da se igra Renata po tipkah na glasovirju, sedaj pa sedaj zadonela je kaka struna — so se je že morda preveč dotaknili nježni prstki umetnice. — Glasovi so se polnili, po dva, po trije — bili so že akordi in — Renata je igrala fantazijo na znano mi pesem.

Škoda, da ne moreva na izprehod, ljudje že odpirajo dežnike, kaj? bliska se tudi že? Žal! kakó krasno bi bilo zdaj v Kinskega vrtu, španjski bezeg dehtí —

„Ali se še spominjate, kakó sva ga zadnjič trgala in skrivala?“ reče mi in prestane igrati.

Da, da, spominjam se še nekoliko.

„Kaj? samo nekoliko?“

Ker se mi ne ljubi misliti na to, odgovorim